

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2019. gada 15. janvārī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Sociālā politika – Direktīva 2000/78/EK – Vienlīdzīga attieksme nodarbinātības un profesijas jomā – 2. pants – Ierēdņa mēģinājums pavest netiklībā vīriešu dzimuma nepilngadīgas personas – 1975. gadā noteikts disciplinārsods – Priekšlaicīga pensionēšanās ar pensijas apmēra samazinājumu – Diskriminācija seksuālās orientācijas dēļ – Direktīvas 2000/78/EK piemērošanas ietekme uz disciplinārsodu – Izmaksātās vecuma pensijas aprēķināšanas kārtība

Lietā C-258/17

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Verwaltungsgerichtshof* (Augstākā administratīvā tiesa, Austrija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2017. gada 27. aprīlī un kas Tiesā reģistrēts 2017. gada 15. maijā, tiesvedībā

E.B.

pret

Versicherungsanstalt öffentlich Bediensteter BVA,

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietniece R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], palātu priekšsēdētāji A. Prehala [*A. Prechal*], M. Vilars [*M. Vilaras*], J. Regans [*E. Regan*], T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], K. Jirimēe [*K. Jürimäe*] un K. Likurģs [*C. Lycourgos*], tiesneši E. Juhāss [*E. Juhász*], M. Ilešičs [*M. Ilešić*], J. Malenovskis [*J. Malenovsky*], M. Safjans [*M. Safjan*] (referents) un D. Švābi [*D. Šváby*],

ģenerālvokāts: M. Bobeks [*M. Bobek*],

sekretārs: M. Aleksejevs [*M. Alekseev*], nodaļas vadītājs,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2018. gada 29. maija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- E.B. vārdā – *H. Graupner, Rechtsanwalt*,
- Austrijas valdības vārdā – *G. Hesse* un *J. Schmoll*, pārstāvji,
- Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *P. Gentili, avvocato dello Stato*,

* Tiesvedības valoda – vācu.

– Eiropas Komisijas vārdā – *D. Martin* un *B.-R. Killmann*, pārstāvji,
noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2018. gada 5. septembra tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes Direktīvas 2000/78/EK (2000. gada 27. novembris), ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju (OV 2000, L 303, 16. lpp.), 2. pantu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp E.B. un *Versicherungsanstalt öffentlich Bediensteter BVA* (Civildienestā strādājošo apdrošināšanas aģentūra, Austrija) par lēmuma, ar kuru 1975. gadā E.B. tika piemērots disciplinārsods par vīriešu dzimuma nepilngadīgu personu pavešanas netiklībā mēģinājumu, likumību un iedarbību.

Athilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Saskaņā ar Direktīvas 2000/78 1. un 11.–13. apsvērumu:

“(1) Saskaņā ar [LES] 6. pantu Eiropas Savienība ir dibināta uz visām dalībvalstīm kopīgiem brīvības, demokrātijas, cilvēktiesību un pamatbrīvību ievērošanas un tiesiskuma principiem un tā ievēro pamattiesības, ko garantē [1950. gada 4. novembrī Romā parakstītā] Eiropas cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija un kas izriet no dalībvalstīm kopīgām konstitucionālajām tradīcijām, kuras ir [Savienības] tiesību vispārīgie principi.

[..]

- (11) Diskriminācija reliģijas vai uzskatu, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ var apdraudēt [LESD] mērķu sasniegšanu, jo īpaši augsta līmeņa nodarbinātības un sociālās aizsardzības sasniegšanu, dzīves līmeņa un dzīves kvalitātes paaugstināšanu, ekonomisko un sociālo kohēziju un solidaritāti, un personu brīvu pārvietošanos.
 - (12) Šajā nolūkā attiecībā uz šīs direktīvas aptvertajām jomām visā [Savienībā] būtu jāaizliedz tieša vai netieša diskriminācija reliģijas vai uzskatu, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ. [..]
 - (13) Šo direktīvu nepiemēro sociālā nodrošinājuma un sociālās aizsardzības sistēmām, kuru piedāvātos atvieglojumus neuzskata ne par ieņēmumiem tādā nozīmē, ko šim terminam piešķir [LESD 157. panta] piemērošanas nolūkā, ne par jebkāda veida valsts veiktu maksājumu, kura mērķis ir nodrošināt darba vai darba saglabāšanas iespējas.”
- 4 Šās direktīvas 1. pantā “Mērķis” ir noteikts:

“Lai vienlīdzīgas attieksmes princips stātos spēkā dalībvalstīs, šīs direktīvas mērķis attiecībā uz nodarbinātību un profesiju ir noteikt [vispārēju] sistēmu, lai apkarotu diskrimināciju reliģijas, uzskatu, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ.”

- 5 Minētās direktīvas 2. panta “Diskriminācijas jēdziens” 1. un 2. punktā ir noteikts:

“1. Šajā direktīvā “vienlīdzīgas attieksmes princips” nozīmē to, ka nav ne tiešas, ne netiešas diskriminācijas, kuras pamatā ir jebkurš 1. pantā minēts iemesls.

2. Šā panta 1. punktā:

- a) uzskata, ka tiešā diskriminācija notiek tad, ja salīdzināmā situācijā pret vienu personu izturas, ir izturējušies vai izturētos sliktāk nekā pret citu personu jebkura 1. punktā minēta iemesla dēļ;

[..].”

- 6 Tās pašas direktīvas 3. panta “Piemērošanas joma” 1. un 3. punktā ir paredzēts:

“1. Nepārsniedzot [Savienības] kompetenci, šo direktīvu piemēro visām personām gan valsts, gan privātajā sektorā, tostarp valsts iestādēs, attiecībā uz:

[..]

- c) nodarbinātīb[as] un darba nosacījumiem, to skaitā atlaišanu un atalgojumu;

[..]

3. Šī direktīva neattiecas uz nekādiem maksājumiem, ko veic saistībā ar valsts vai līdzīgām sistēmām, tostarp valsts sociālā nodrošinājuma vai sociālās aizsardzības sistēmām.”

- 7 Atbilstoši Direktīvas 2000/78 18. panta pirmajai daļai principā dalībvalstīm ne vēlāk kā līdz 2003. gada 2. decembrim bija jāpieņem normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības, vai arī tās varēja uzticēt ieviest šīs direktīvas noteikumus sociālajiem partneriem, ciktāl runa ir par normām, kas attiecas uz kolektīvajiem līgumiem, nodrošinot, lai pēdējie minētie būtu ieviesti šajā pašā termiņā.

- 8 Direktīva 2000/78 stājās spēkā 2000. gada 2. decembrī, piemērojot tās 20. pantu.

Austrijas tiesības

Krimināltiesības

- 9 1974. gada 25. februārī *Strafgesetz 1945* (1945. gada Krimināllikums) 128. un 129. pantā, redakcijā, kura izriet no Federālā likuma, kas publicēts *BGBI* Nr. 273/1971 (turpmāk tekstā – “*StG*”), bija noteikts:

“Seksuāla vardarbība

§ 128. Persona, kas piespiež 14 gadu vecumu nerasniegušu zēnu vai meiteni [...] iesaistīties seksuālās darbībās savas dzimumtiesmes apmierināšanai 127. pantā neminētā veidā, izdara seksuālu vardarbību, par ko soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no viena līdz pieciem gadiem; atbildību pastiprinošos apstākļos – uz laiku līdz desmit gadiem, un 126. pantā minēto seksuālo iestāšanās gadījumā – uz laiku līdz divdesmit gadiem.

Pavešana netiklībā

- I. Tā paša dzimuma nepilngadīgu personu pavešanas netiklībā mēģinājums

§ 129. Kā par noziedzīgiem nodarījumiem soda arī par šādu veidu pavešanu netiklībā:

I. 18 gadu vecumu nerasniegušas vīriešu dzimuma personas pavešana netiklībā, ko izdara tā paša dzimuma persona, kas sasniegusi 18 gadu vecumu.”

- 10 *StG* 129. pants tika aizstāts ar *Strafgesetzbuch* 209. pantu (Krimināllikums, turpmāk tekstā – “*StGB*”), kas stāties spēkā 1975. gada 1. janvārī. Minētais 209. pants bija izteikts šādā redakcijā:

“Jebkuru vīriešu dzimuma personu, kas sasniegusi 19 gadu vecumu un kura stājas seksuālās attiecībās ar tāda paša dzimuma personu, kas ir vecāka par 14 gadiem, bet vēl nav sasniegusi 18 gadu vecumu, soda ar brīvības atņemšanu no sešiem mēnešiem līdz pieciem gadiem.”

- 11 2002. gada 21. jūnija spriedumā *Verfassungsgerichtshof* (Konstitucionālā tiesa, Austrija) nosprieda, ka *StGB* 209. pants nav saderīgs ar konstitūciju, un šo tiesību normu atcēla.

- 12 Ar *BGBL* I Nr. 134/2002 publicēto Federālo likumu no 2002. gada 13. augusta *StGB* tika grozīts un tā 209. pants atcelts, pirms *Verfassungsgerichtshof* (Konstitucionālā tiesa) vēl to paspēja pasludināt par atceltu.

- 13 Eiropas Cilvēktiesību tiesa attiecībā uz Austrijas Republiku pasludināja vairākus nelabvēlīgus spriedumus par *StGB* 209. panta piemērošanu pirms tā atcelšanas (skat. it īpaši ECT, 2003. gada 9. janvāris, L. un V. pret Austriju, CE:ECHR:2003:0109JUD003939298; 2003. gada 9. janvāris, S.L. pret Austriju, CE:ECHR:2003:0109JUD004533099, kā arī 2004. gada 21. oktobris, *Woditschka* un *Wilfling* pret Austriju, CE:ECHR:2004:1021JUD006975601).

Tiesību normas civildienesta jomā

- 14 Attiecībā uz ierēdņu pensijas tiesībām Austrijā – saskaņā ar *Beamten-Dienstrechtsgesetzes* 1979 (1979. gada Likums par ierēdņu statusu) 13. panta 1. punktu, redakcijā, kura izriet no Federālā likuma, kas publicēts *BGBL* I Nr. 119/2002, bija paredzēts, ka līdz 2016. gada 30. decembrim ierēdnis pensionējas nākamajā gadā pēc tam, kad viņš ir sasniegjis 65 gadu vecumu.

- 15 *Dienstpragmatik* (Dienesta reglaments) 24. panta 1. punktā, redakcijā, kura publicēta *RGBL* Nr. 15/1914 (turpmāk tekstā – “*DP*”), ko piemēro policijas dienestiem, bija paredzēts:

“Ierēdnim gan dienestā, gan ārpus tā ir jāuztur profesijas reputācija un vienmēr jāuzvedas saskaņā ar profesionālās ētikas normu prasībām, un jāizvairās no visa, kas var iedragāt viņa amata stāvoklim nepieciešamo cieņu un uzticību.”

- 16 *DP* 87. pantā bija noteikts:

“Ierēdņiem, kas neievēro profesionālos un oficiālos pienākumus, neskarot viņu kriminālatbildību, piemēro administratīvus vai disciplinārus sodus atkarībā no tā, vai pienākumu neizpilde ir tikai administratīvo noteikumu pārkāpums vai, ņemot vērā valsts interešu aizskārums vai pārkāpumu, pienākumu neizpildes būtību vai smagumu, recidīvu vai citus atbildību pastiprinošus apstākļus, šo pienākumu neizpildi uzskata par civildienesta pienākumu neizpildi.”

- 17 *DP* 93. panta 1. punktā bija paredzēts:

“Disciplinārsodi ir:

a) rājiens,

- b) izslēgšana no virzības atalgojuma palielinājumā,
- c) ikmēneša atalgojuma samazināšana, nemaksājot apgādnieka pabalstu,
- d) pensionēšanās ar samazinātu pensijas apmēru,
- e) atstādināšana no amata pienākumu pildīšanas.”

18 DP 97. pants bija formulēts šādi:

“1. Pensionēšanās kā disciplinārsods var būt uz noteiktu laiku vai pastāvīga. Ierastās pensijas apmēra samazinājums (atlaišanas pabalsts) nevar pārsniegt 25 %.

2. Izbeidzoties lēmumā noteiktajam laikposmam, ierēdnis ir kvalificējams kā tāds, kurš lēmuma par disciplinārsodu spēkā stāšanās brīdī ir bijis pensionējies uz laiku atbilstoši 76. pantam.”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 19 E.B. ir 1942. gadā dzimis vīrietis, kurš ir pensionējies federācijas līmeņa policijas ierēdnis.
- 20 Ar 1974. gada 10. septembra spriedumu *Landesgericht für Strafsachen Wien* (Vīnes Krimināllietu apgabaltiesa, Austrija), pamatojoties uz *StG* 129. panta I daļu, E.B. – toreiz aktīvā dienesta policijas ierēdnis – piesprieda brīvības atņemšanu, nosakot sodu nosacīti ar pārbaudes laiku uz trim gadiem, par divu sava dzimuma nepilngadīgu personu pavešanas netiklībā mēģinājumu 1974. gada 25. februārī.
- 21 E.B. šo spriedumu pārsūdzēja *Oberlandesgericht Wien* (Apelācijas tiesa Vīnē, Austrija), kura šo apelācijas sūdzību noraidīja.
- 22 Ar 1975. gada 10. jūnija lēmumu (turpmāk tekstā – “1975. gada 10. jūnija lēmums par disciplinārsoda piemērošanu”) *Bundespolizeidirektion Wien* (Vīnes Federālās policijas pārvalde, Austrija) disciplinārlietu komisija E.B. atzina par vainīgu savas profesionālās ētikas pienākumu neievērošanā, jo viņš bija pamudinājis divas vīriešu dzimuma nepilngadīgas personas, attiecīgi 14 un 15 gadus vecas, veikt seksuāla rakstura darbības, kā dēļ viņš saskaņā ar *StG* 8. pantu un 129. panta I daļu tika notiesāts par sava dzimuma nepilngadīgu personu pavešanas netiklībā mēģinājumu. Saskaņā ar minēto lēmumu “viņš ir izdarījis disciplināru pārkāpumu [..]; tāpēc viņam tiek piespriests pensionēšanās disciplinārsods ar samazinātu pensiju, atskaitot no ierastās pensijas 25 % (divdesmit pieci procenti) [DP 93. panta 1. punkta d) apakšpunkts saistībā ar DP 97. panta 1. punktu].”
- 23 E.B. šo lēmumu pārsūdzēja *Bundesministerium für Inneres* (Federālā iekšlietu ministrija, Austrija) Augstākajā disciplinārlietu komisijā, kura šo sūdzību noraidīja ar 1976. gada 24. marta lēmumu (turpmāk tekstā – “1976. gada 24. marta galīgais lēmums par disciplinārsoda piemērošanu”). Līdz ar to E.B. pensionējās 1976. gada 1. aprīlī. Saskaņā ar iesniedzējtiesas nolēmumā minētajām norādēm, ja nebūtu šī lēmuma par disciplinārsoda piemērošanu, E.B. saskaņā ar Austrijas tiesisko regulējumu būtu bijis tiesīgs saņemt vecuma pensiju no 2008. gada 1. janvāra.
- 24 Ar 1976. gada 17. maija lēmumu E.B. pensija tika aprēķināta, pamatojoties uz viņa pensionēšanos 1976. gada 1. aprīlī un ņemot vērā disciplināriestādes noteikto 25 % samazinājumu.
- 25 2008. gada 2. jūnijā E.B. disciplināriestādei iesniedza pieteikumu, lūdzot atcelt 1975. gada 10. jūnija lēmumu par disciplinārsoda piemērošanu un izbeigt pret viņu ierosināto disciplinārlietu.
- 26 Ar 2009. gada 17. jūnija lēmumu *Bundeskanzleramt* (Federālā valsts kanceleja, Austrija) Augstākajā disciplinārlietu komisijā šo pieteikumu noraidīja.

- 27 Ar 2012. gada 26. janvāra spriedumu *Verwaltungsgerichtshof* (Augstākā administratīvā tiesa, Austrija) kā nepamatotu noraidīja prasību, ko E.B. bija cēlis pret šo lēmumu.
- 28 Turklāt 2009. gada 11. februārī E.B. pensiju iestādē iesniedza pieteikumu ar lūgumiem aprēķināt un izmaksāt aktīvā dienesta atalgojumu, kā arī piešķirt lielāku pensiju. Viņš galvenokārt apgalvoja, ka, lai izbeigtu esošo diskrimināciju, atalgojuma un pensijas kontekstā pret viņu ir jāizturas tā, it kā viņš būtu atradies aktīvajā dienestā līdz tiesību aktos paredzētā pensionēšanās vecuma sasniegšanai. Pakārtoti viņš uzskatīja, ka viņam vismaz pienākas nesamazināta pensija.
- 29 Ar 2013. gada 9. oktobra lēmumu Federālā iekšlietu ministrija noraidīja E.B. lūgumu par aktīvā dienesta atalgojuma izmaksu. Tā būtībā uzskatīja, ka E.B. nav radīts kaitējums, jo viņa ienākumi, kas pēc civildienesta attiecību izbeigšanas gūti privātajā sektorā, ir pārsnieguši tos, ko viņš būtu saņēmis, ja būtu turpinājušas viņa dienesta attiecības.
- 30 Ar 2015. gada 11. jūnija lēmumu Civildienestā strādājošo apdrošināšanas aģentūra noraidīja E.B. pieteikumus, kurus viņš pa to laiku bija daļēji grozījis nolūkā viņam piešķirt lielāku pensiju.
- 31 Ar 2016. gada 25. maija spriedumu *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa, Austrija) kā nepamatotu noraidīja prasību, ko E.B. bija cēlis pret šo pēdējo minēto lēmumu.
- 32 E.B. par šo spriedumu iesniedza revīzijas sūdzību *Verwaltungsgerichtshof* (Augstākā administratīvā tiesa). Lūguma par pieņemšanu pamatojumā viņš tostarp ir uzdevis jautājumu, vai, pamatojoties uz diskriminācijas aizliegumu saskaņā ar Direktīvas 2000/78 2. pantu, ir zudušas 1976. gada 24. marta galīgā lēmuma par disciplinārsoda piemērošanu juridiskās sekas attiecībā uz pensijas tiesībām, uz ko attiecas šis lēmums.
- 33 *Verwaltungsgerichtshof* (Augstākā administratīvā tiesa) uzskatīja, ka E.B. aizsāktā revīzijas tiesvedība ir likumīga, jo lūguma par pieņemšanu pamatojumā viņš ir izvirzījis jautājumu par Direktīvas 2000/78 2. panta interpretāciju.
- 34 Tāpat *Verwaltungsgerichtshof* (Augstākā administratīvā tiesa) pieņem, ka Federālās valsts kancelejas Augstākās disciplinārlietu komisijas 2009. gada 17. jūnija lēmumā vēl nav galīgi un saistoši izlemts jautājums par 1976. gada 24. martā pieņemtā galīgā lēmuma par disciplinārsoda piemērošanu juridisko seku ierobežošanu.
- 35 Iesniedzējtiesas skatījumā, nav šaubu, ka 1975. gada 10. jūnija lēmuma par disciplinārsoda piemērošanu un 1976. gada 24. marta galīgā lēmuma par disciplinārā soda piemērošanu pieņemšanas brīdī E.B. noteiktās sankcijas nebija pretrunā nevienai no Savienības tiesību normām izklāstītā pamatojuma dēļ.
- 36 Tā tomēr piebilst, ka pēc Direktīvas 2000/78 spēkā stāšanās līdzīgu disciplinārsodu Austrijā neesot iespējams noteikt. Faktiski vairs neesot pieļaujams pat disciplinārās atbildības vajadzībām nošķirt gadījumus, kad pilngadīga persona pamudina nepilngadīgu 14–18 gadus vecu personu veikt homoseksuālas darbības, no gadījumiem, kad tā tiek pamudināta veikt heteroseksuālas vai lesbiskas darbības. Tieši uz šādu nošķirumu esot balstīts 1975. gada 10. jūnija lēmums par disciplinārsoda piemērošanu, jo tā pamatā būtībā esot tai laikā krimināli sodāmi fakti, kas E.B. ir inkriminēti to homoseksuālā rakstura dēļ. Pat ja nevarētu izslēgt, ka līdzīgs pamudinājums veikt heteroseksuālas vai lesbiskas darbības būtu ticis interpretēts kā tikumības normu pārkāpums, par kuru tolaik varēja uzsākt disciplinārlietu, disciplinārsods, kuru, iespējams, varētu piemērot ierēdnim, kas atzīts par vainīgu par pavešanu netiklībā, būtu bijis daudz maigāks neīstenota *StG* 129. panta I daļā paredzētā sastāva dēļ. Iesniedzējtiesas skatījumā, E.B. piedēvējamie fakti neesot tādi, kas pamato disciplinārsodu, kas izpaužas kā nosūtīšana pensijā.

37 Direktīvas 2000/78 stāšanās spēkā varēja juridisko situāciju pamatlietā mainīt tādējādi, ka par laikposmiem pēc tās spēkā stāšanās datuma E.B. izmaksāto pensiju vajadzēja aprēķināt bez jebkādas diskriminācijas. Šajā ziņā iesniedzējtiesa atsaucas uz Tiesas spriedumu, 1999. gada 29. aprīlis *Ciola* (C-224/97, EU:C:1999:212).

38 Šādos apstākļos *Verwaltungsgerichtshof* (Augstākā administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai Direktīvas [2000/78] 2. pants nepieļauj tāda galīga administratīva lēmuma ierēdņu disciplinārās atbildības jomā (lēmums par disciplinārsoda piemērošanu) tiesisko seku saglabāšanu, ar kuru ir paredzēta ierēdņa pensionēšanās, samazinot viņa pensiju, ja minētajam administratīvajam lēmumam tā pieņemšanas laikā vēl nebija piemērojamas Savienības tiesību normas, it īpaši Direktīva 2000/78, tomēr (teorētisks) līdzīgs lēmums būtu pretrunā šai direktīvai, ja tas tiktu pieņemts pēc tās stāšanās spēkā?

2) Ja uz pirmo jautājumu tiek sniegta apstiprinoša atbilde, vai nediskriminējoša stāvokļa nodrošināšanai

a) Savienības tiesībās tiek prasīts, ka saistībā ar ierēdņa pensijas aprēķināšanu pret viņu būtu jāizturas tā, it kā laikā no administratīvā lēmuma spēkā stāšanās dienas līdz likumā paredzētajai viņa pensionēšanās vecuma sasniegšanai viņš ir bijis nevis pensionējies, bet gan atradies aktīvajā dienestā, vai arī

b) šim nolūkam ir pietiekami atzīt par pienācīgu nesamazināto pensiju, kas obligātās pensionēšanās rezultātā pienākas administratīvajā lēmumā minētajā laikā?

3) Vai atbilde uz otro jautājumu ir atkarīga no tā, vai ierēdnis pēc savas iniciatīvas ir mēģinājis faktiski uzsākt aktīvu darbu civildienestā pirms pensionēšanās vecuma sasniegšanas?

4) Ja (iespējams, arī atkarībā no trešajā jautājumā minētajiem apstākļiem) Tiesa uzskatīs, ka Savienības tiesībās ir tikai prasība, lai tiktu atcelts pensijas procentuāls samazinājums,

vai Direktīvā 2000/78 paredzētais diskriminācijas aizliegums var pamatot direktīvas prioritāru piemērošanu salīdzinājumā ar tai pretējām valsts tiesībām, kas ir jāņem vērā valsts tiesai saistībā ar pensijas aprēķinu, un arī attiecībā uz pensijas izmaksas periodiem, kas uzkrāti pirms dienas, kad direktīva kļuva tieši piemērojama dalībvalstīs?

5) Ja uz ceturto jautājumu tiek sniegta apstiprinoša atbilde, uz kuru laiku attiecas šāds “atpakaļejošais spēks”?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

39 Uzdodot pirmo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2000/78 2. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka to piemēro tāda galīga lēmuma par disciplinārsoda piemērošanu tiesiskajām sekām, kurš ir pieņemts pirms šīs direktīvas stāšanās spēkā, paredzot ierēdņa priekšlaicīgu pensionēšanos un samazinot viņa pensiju.

40 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru gan no Direktīvas 2000/78 nosaukuma un preambulas, gan satura un mērķa izriet, ka ar to ir paredzēts izveidot kopēju sistēmu, lai ikvienai personai nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi “nodarbinātības un profesijas jomā”, tai piedāvājot efektīvu aizsardzību pret

diskrimināciju, kuras pamatā ir kāds no iemesliem, kas ir paredzēti tās 1. pantā, tostarp seksuālā orientācija (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2009. gada 18. jūnijs, *Hütter*, C-88/08, EU:C:2009:381, 33. punkts, un 2018. gada 19. septembris, *Bedi*, C-312/17, EU:C:2018:734, 28. punkts).

- 41 Lai atbildētu uz iesniedzējtiesas pirmo uzdoto jautājumu, vispirms ir jāpārbauda, vai tāda situācija, kāda ir radīta ar 1975. gada 10. jūnija lēmumu par disciplinārsoda piemērošanu, ietilpst Direktīvas 2000/78 materiālajā piemērošanas jomā.
- 42 Šajā ziņā vispirms no šīs direktīvas 3. panta 1. punkta c) apakšpunkta izriet, ka, nepārsniedzot Savienībai piešķirto kompetenci, tā ir piemērojama “visām personām gan valsts, gan privātajā sektorā, tostarp valsts iestādēs”, it īpaši attiecībā uz “nodarbinātību un darba nosacījumiem, to skaitā atļaušanu un atalgojumu” (spriedumi, 2010. gada 12. oktobris, *Ingeniørforeningen i Danmark*, C-499/08, EU:C:2010:600, 20. punkts, un 2016. gada 24. novembris, *Parris*, C-443/15, EU:C:2016:897, 32. punkts).
- 43 Šajā gadījumā policijas ierēdnim E.B. tika piemērots disciplinārsods – priekšlaicīga pensionēšanās un pensijas samazinājums par 25 % no kopējā pensijas apmēra. Šajos apstākļos ir jākonstatē, ka 1975. gada 10. jūnija lēmums par disciplinārsoda piemērošanu, ar kuru ir noteikta priekšlaicīga pensionēšanās, ir skāris viņa nodarbinātības un darba nosacījumus Direktīvas 2000/78 3. panta 1. punkta c) apakšpunkta izpratnē.
- 44 Tādējādi, izvērtējot, vai tāda pensija kā pamatlietā aplūkotā ietilpst Direktīvas 2000/78 piemērošanas jomā, ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru šī piemērošanas joma, ņemot vērā šīs direktīvas 3. panta 1. punkta c) apakšpunktu un 3. punktu, skatot tos kopsakarā ar tās 13. apsvērumu, ir jāsaprot tādējādi, ka tajā neietilpst valsts sociālā nodrošinājuma un sociālās aizsardzības sistēmas, ar kurām saistītās priekšrocības nav pielīdzināmas darba samaksai tādā šī jēdziena izpratnē, kāda tam ir attiecībā uz LESD 157. panta 2. punkta piemērošanu (spriedumi, 2012. gada 6. decembris, *Dittrich u.c.*, C-124/11, C-125/11 un C-143/11, EU:C:2012:771, 31. punkts, kā arī 2018. gada 19. septembris, *Bedi*, C-312/17, EU:C:2018:734, 30. punkts).
- 45 Šajā ziņā izšķirošs var būt tikai kritērijs, ka pensija darba ņēmējam tiek maksāta, pamatojoties uz darba tiesiskajām attiecībām ar agrāko darba devēju, t.i., nodarbinātības kritērijs, ņemot vērā minētā panta formulējumu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1994. gada 28. septembris, *Beune*, C-7/93, EU:C:1994:350, 43. punkts, kā arī 2008. gada 1. aprīlis, *Maruko*, C-267/06, EU:C:2008:179, 46. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 46 Šādā kontekstā šī panta piemērošanas jomā ietilpst pensija, kura attiecas tikai uz noteiktu darba ņēmēju kategoriju un kura ir tieši atkarīga no nostrādātā darba laika, un kuras apmērs tiek aprēķināts, pamatojoties uz pēdējo algu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2008. gada 1. aprīlis, *Maruko*, C-267/06, EU:C:2008:179, 47. un 48. punkts, kā arī 2016. gada 24. novembris, *Parris*, C-443/15, EU:C:2016:897, 35. punkts).
- 47 Šo elementu gaismā iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai E.B. samaksātā vecuma pensija ietilpst LESD 157. panta piemērošanas jomā un it īpaši, vai šī pensija saskaņā ar valsts tiesībām tiek uzskatīta par atalgojumu, ko turpina izmaksāt dienesta tiesisko attiecību ietvaros, kas turpina pastāvēt arī pēc ierēdņa pensionēšanās, gluži tāpat kā valsts civildienesta pensija, kas ir aplūkota lietā, kurā ir taisīts 2015. gada 21. janvāra spriedums *Felber* (C-529/13, EU:C:2015:20).
- 48 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto un, lai gan uz E.B. izmaksāto pensiju attiecas jēdziens “darba samaksa” LESD 157. panta un līdz ar to arī Direktīvas 2000/78 izpratnē, situācija, kāda ir radīta ar 1975. gada 10. jūnija lēmumu par disciplinārsoda piemērošanu, ietilpst šīs direktīvas materiālās piemērošanas jomā.
- 49 Tālāk ir jāizvērtē, vai uz šo situāciju attiecas minētās direktīvas piemērojamība laikā.

- 50 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru jauna tiesību norma ir piemērojama, sākot no tā tiesību akta stāšanās spēkā, ar ko tā ir ieviesta, un, lai gan tā nav piemērojama tiesiskajām situācijām, kuras ir radušās un galīgi nostabilizējušās agrāka likuma spēkā esamības laikā, tā ir piemērojama to sekām nākotnē, kā arī jaunām tiesiskām situācijām. Ievērojot tiesību aktu atpakaļejoša spēka aizlieguma principu, citādi var būt tikai tad, ja jaunajai tiesību normai ir pievienoti īpaši noteikumi, kas īpaši paredz tā piemērošanas laikā nosacījumus (spriedumi, 2010. gada 16. decembris, *Stichting Natuur en Milieu* u.c., C-266/09, EU:C:2010:779, 32. punkts, kā arī 2015. gada 26. marts, Komisija/*Moravia Gas Storage*, C-596/13 P, EU:C:2015:203, 32. punkts).
- 51 Šajā gadījumā ir jākonstatē, ka 1975. gada 10. jūnija lēmums par disciplinārsoda piemērošanu ir radījis tiesisku situāciju, kas ir galīgi nostabilizējusies pirms Direktīvas 2000/78 piemērošanas.
- 52 Tāds lēmums kā pamatlietā aplūkotais – ja šajā ziņā Direktīvā 2000/78 nav īpašu tiesību normu – tādējādi nevar ietilpt Savienības tiesību piemērošanas jomā attiecībā uz periodu pirms minētās direktīvas transponēšanas termiņa beigām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2011. gada 10. maijs, *Römer*, C-147/08, EU:C:2011:286, 61. punkts).
- 53 Tādējādi tikai un vienīgi pēc Direktīvas 2000/78 transponēšanas termiņa beigām, proti, pēc 2003. gada 3. decembra pamatlietā aplūkotā lēmuma sekas varēja iekļaut Savienības tiesību piemērošanas jomā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2011. gada 10. maijs, *Römer*, C-147/08, EU:C:2011:286, 63. punkts).
- 54 Lai gan Austrijas valsts periodiski, sākot no 1976. gada, saskaņā ar 1975. gada 10. jūnija lēmumu par disciplinārsoda piemērošanu sāka E.B. pārskaitīt vecuma pensiju, tā šo pensiju turpināja maksāt arī pēc Direktīvas 2000/78 transponēšanas termiņa beigām.
- 55 Pensijas maksājumu pārskaitījumu E.B. dēļ šī lēmuma tiesiskās sekas, lai gan, protams, tas kļuva galīgs pirms Direktīvas 2000/78 transponēšanas termiņa beigām, tomēr nebeidzās pirms minētā termiņa beigām, bet – tieši pretēji – turpināja periodiski pastāvēt visu attiecīgās personas pensijas laiku vēl pēc šīm termiņa beigām.
- 56 Līdz ar to, ņemot vērā šī sprieduma 50. punktā minēto judikatūru, ar 1975. gada 10. jūnija lēmumu par disciplinārsoda piemērošanu radītā situācija ir situācija, kas iestājusies pirms Direktīvas 2000/78 spēkā stāšanās, taču tās sekas nākotnē, izbeidzoties šīs direktīvas transponēšanas termiņam, regulē šī pati direktīva saskaņā ar principu, saskaņā ar kuru jaunās normas šādām sekām nākotnē tiek piemērotas nekavējoties.
- 57 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2000/78 2. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka to pēc šīs direktīvas transponēšanas termiņa beigām, proti, no 2003. gada 3. decembra, piemēro tāda galīga lēmuma par disciplinārsoda piemērošanu tiesiskajām sekām nākotnē, kurš ir pieņemts pirms šīs direktīvas stāšanās spēkā un kurā ir paredzēta ierēdņa priekšlaicīga pensionēšanās un viņa pensijas samazinājums.

Par otro līdz piekto jautājumu

- 58 Uzdodot otro līdz piekto jautājumu, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā, ņemot vērā atbildi uz pirmo jautājumu, jautā, vai un cik lielā mērā Direktīva 2000/78 ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to valsts tiesai tiek uzlikts pienākums atkārtoti izvērtēt tāda galīgā lēmuma par disciplinārsoda piemērošanu tiesiskās sekas, ar kuru ir noteikts ierēdnim priekšlaicīgi pensionēties, kā arī samazināt pensijas apmēru.

- 59 Vispirms ir jānorāda, ka Austrijas valdība uzskata, ka E.B. piemērojamajās ētikas normās, ar kurām ierēdņiem ir noteikts pienākums saglabāt savu profesionālo reputāciju gan darba laikā, gan ārpus tā, tieši tāds pats sods par izdarītu noziedzīgu nodarījumu ir paredzēts gan homoseksuālām, gan heteroseksuālām personām. Līdz ar to šīs normas nekādi nediskriminējot seksuālās orientācijas dēļ.
- 60 Tajā pašā laikā, kā to savā nolēmumā par prejudiciāla jautājuma uzdošanu ir norādījusi iesniedzējtiesa un kā tas izriet no šī sprieduma 36. punkta, 1975. gada 10. jūnija lēmums par disciplinārsoda piemērošanu, kas apstiprināts ar 1976. gada 24. marta atkārtotu lēmumu par disciplinārsoda piemērošanu, ir galvenokārt bijis balstīts uz faktiem, par kuriem savulaik E.B. ir ticis sodīts saskaņā ar Austrijas tiesību normu, paredzot kriminālatbildību vīriešu dzimuma personām par tā paša dzimuma personas, kas jaunāka par 18 gadiem, pāvešanu netiklībā, taču neparedzot kriminālatbildību par personas, kas jaunāka par 18 gadiem, pāvešanu netiklībā, ja to izdarījusi heteroseksuāla persona vai homoseksuāla sievietes dzimuma persona. Iesniedzējtiesa arī ir uzsvērusi, ka iespējamais disciplinārsods, kas tiktu uzlikts tad, ja nebūtu bijis šajā Austrijas krimināltiesību normā paredzētas homoseksuāla rakstura pāvešanas netiklībā sastāva, būtu bijis ievērojami maigāks.
- 61 No tā izriet, ka situācija, kas izriet no 1975. gada 10. jūnija lēmuma par disciplinārsoda piemērošanu un kas ir balstīta uz atšķirību attieksmē seksuālās orientācijas dēļ, ir tieša diskriminācija Direktīvas 2000/78 2. panta 2. punkta a) apakšpunkta izpratnē.
- 62 Pēc šāda secinājuma jānorāda, ka disciplinārsods, kas izpaudās kā E.B. nosūtīšana priekšlaicīgā pensijā, stājās spēkā 1976. gada 1. aprīlī. Šis sods kļuva galīgs pirms Direktīvas 2000/78 transponēšanas termiņa beigām un savu iedarbību zaudēja šīs direktīvas spēkā stāšanās brīdī. Tādēļ to, ņemot vērā atbildi uz pirmo jautājumu, vairs nevar apstrīdēt, pamatojoties uz šo direktīvu. Šajā secinājumā neko nemaina tas, ka iesniedzējtiesa norāda, ka E.B. nevarētu disciplināri sodīt, viņu priekšlaicīgi nosūtot pensijā, ja tolaik par viņam inkriminētajiem faktiem nebūtu paredzēta kriminālatbildība.
- 63 Šajos apstākļos tāda persona kā E.B. nevarot atsaukties uz Direktīvas 2000/78 noteikumiem savas profesionālās karjeras atjaunošanai, kas viņam būtu bijusi, ja nebūtu ticis pieņemts 1975. gada 10. jūnija lēmums par disciplinārsoda piemērošanu.
- 64 Tādējādi tādas personas kā E.B. pensijas aprēķina nolūkos šāda persona laikposmā no 1975. gada 10. jūnija lēmuma par disciplinārsoda piemērošanu spēkā stāšanās līdz brīdim, kad šī persona ir sasniegusi likumā noteikto pensijas vecumu, nevar tikt uzskatīta par tādu, kas ir aktīvā dienestā kā ierēdnis. Līdz ar to Savienības tiesības neprasa Austrijas valstij par šo periodu pārskaitīt atalgojumu vai atzīt tiesības uz pensiju.
- 65 Savukārt, runājot par sankciju, kas izpaudusies kā E.B. pensijas samazinājums 25 % apmērā, pamatojoties uz viņa pensionēšanos 1976. gada 1. aprīlī, ir jāuzsver, ka, lai gan šīs sankcijas sekas, kas radušās pirms Direktīvas 2000/78 transponēšanas termiņa beigām, ņemot vērā atbildi uz pirmo jautājumu, nevar apstrīdēt uz šīs direktīvas pamata, šādi samazinātā pensija periodiski tomēr E.B. tiek maksāta. Līdz ar to Direktīvas 2000/78 piemērošana no tās transponēšanas termiņa beigām saskaņā ar šī sprieduma 50. punktā minēto judikatūru nozīmē to, ka, sākot no šī datuma, E.B. pensijas apmēra samazinājums būtu atkārtoti jāizvērtē, lai izbeigtu diskrimināciju seksuālās orientācijas dēļ. Šīs atkārtotās izvērtēšanas kontekstā veicamajam aprēķinam ir jānotiek, pamatojoties uz to pensijas apmēru, kuru E.B. būtu bijis tiesības saņemt, pensionējoties 1976. gada 1. aprīlī.
- 66 Šajā ziņā iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, cik lielā mērā tādām ierēdnim kā E.B., kurš šajā pašā laikā nav ievērojis profesionālās ētikas pienākumus, būtu ticis piemērots disciplinārsods, abstrahējoties no tā, ka šī pienākumu neizpilde ir saistīta ar vīriešu dzimuma personas homoseksualitāti.
- 67 Šajā gadījumā iesniedzējtiesa ir norādījusi – pat ja nevarētu izslēgt, ka līdzīgs nepilngadīgas personas pamudinājums veikt heteroseksuālas vai lesbiskas darbības būtu ticis interpretēts kā policijas dienestā strādājoša ierēdņa profesionālās ētikas pienākumu neizpilde un par to būtu noteikts atbilstošs sods,

E.B. piemērotais disciplinārsods būtu bijis ievērojami maigāks, ja nebūtu bijis īstenots aplūkotajā Austrijas krimināltiesību normā paredzētais sastāvs. Šajos apstākļos tai ir jānosaka, vai minētā pienākumu neizpilde būtu novedusi pie disciplinārsoda, samazinot vecuma pensijas apmēru, un vajadzības gadījumā – cik liels būtu bijis pensijas apmēra samazinājums, kas E.B. būtu bijis noteikts kā disciplinārsods, ja nebūtu bijis nekādas diskriminācijas seksuālās orientācijas dēļ, ņemot vērā, ka šāds samazinājums nedrīkst pārsniegt 25 %.

- 68 Direktīvas 2000/78 piemērošanas ietvaros un tādēļ, ka runa ir par tādas diskriminācijas kā pamatlīdētā aplūkotā novēršanu, nosakot attiecīgu E.B. pensijas apmēra samazinājuma procentuālo daļu, nav nozīmes faktam, ka pirms tiesību aktos paredzētā pensijas vecuma sasniegšanas attiecīgā persona ir vai nav bijusi spiesta spontāni veikt darbību civildienestā vai ka tā ir strādājusi privātā sektorā, būdama jau priekšlaicīgi pensionējusies.
- 69 Iesniedzējtiesai šādi ir jānosaka pensijas apmērs, kas E.B. ir jāizmaksā par laikposmu no 2003. gada 3. decembra.
- 70 Ņemot vērā visu iepriekš minēto, uz otro līdz piekto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīva 2000/78 ir jāinterpretē tādējādi, ka tādā situācijā kā šī sprieduma 57. punktā aprakstītā valsts tiesai attiecībā uz laikposmu no 2003. gada 3. decembra ir atkārtoti jāizvērtē nevis galīgais disciplinārsods, paredzot attiecīgā ierēdņa priekšlaicīgu pensionēšanos, bet viņa pensijas apmēra samazinājums, lai noteiktu pensiju, kuru viņš būtu saņēmis, ja diskriminācija seksuālās orientācijas dēļ nebūtu bijusi.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 71 Attiecībā uz pamatlīdētās pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

- 1) Padomes Direktīvas 2000/78/EK (2000. gada 27. novembris), ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju, 2. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka to pēc šīs direktīvas transponēšanas termiņa beigām, proti, no 2003. gada 3. decembra, piemēro tāda galīga lēmuma par disciplinārsoda piemērošanu tiesiskajām sekām nākotnē, kurš ir pieņemts pirms minētās direktīvas stāšanās spēkā un kurā ir paredzēta ierēdņa pensionēšanās un viņa pensijas samazinājums.
- 2) Direktīva 2000/78 ir jāinterpretē tādējādi, ka tādā situācijā kā šī sprieduma rezolutīvās daļas 1) punktā aprakstītā valsts tiesai attiecībā uz laikposmu no 2003. gada 3. decembra ir atkārtoti jāizvērtē nevis galīgais disciplinārsods, paredzot attiecīgā ierēdņa priekšlaicīgu pensionēšanos, bet viņa pensijas apmēra samazinājums, lai noteiktu pensiju, kuru viņš būtu saņēmis, ja diskriminācija seksuālās orientācijas dēļ nebūtu bijusi.

[Paraksti]